

De Nijmeegse Reparatie Revolutie

De reparatiesector als belangrijke schakel naar een circulaire economie

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Beknopte achtergrond
3. Voorstel
4. Financiën
5. Conclusie

Bijlage: Achtergrond en Initiatieven

GroenLinks Nijmegen

PvdD Nijmegen

Abdulahi Hussien

Frank de Gram

Met speciale dank aan

Werkgroep Circulaire Economie

Birgit Hendriks

Edo van Baars

Erik van Dijk

Volkert Vintges

Sam Hoksbergen

Richard Uijen

Joep Bos-Coenraad

1. Inleiding

We leven in een weggooimaatschappij. Onze spullen worden erop gemaakt om korter mee te gaan. Op die manier blijven we spullen weggooien en nieuwe kopen. Met een groeiende berg afval en een roep om duurzaamheid die steeds luider klinkt, staat de reparatiesector centraal binnen de circulaire economie.

Reparatie is cruciaal om de levensduur van producten te verlengen en afval te verminderen. Toch wordt deze sector vaak over het hoofd gezien in beleid en krijgt ze onvoldoende ondersteuning. Hoewel reparatie hoog op de R-ladder* staat en een bewezen manier is om circulariteit te bevorderen, blijft ze achtergesteld ten opzichte van andere strategieën zoals recycling. Dit is opmerkelijk, zeker gezien het feit dat afgedankte producten een van de snelst groeiende afvalstromen in de EU vormen en een enorme milieu-impact hebben.

Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in het stimuleren van reparatie. Door gerichte initiatieven en het enthousiasmeren van inwoners kunnen zij een grote impact maken, zelfs met relatief kleine investeringen.¹ Het is tijd dat we de waarde van reparatie erkennen en deze sector actief ondersteunen. Door reparatie te bevorderen, zetten we een belangrijke stap naar een duurzamere samenleving en doorbreken we de wegwerpcultuur.

**De R-ladder geeft de mate van circulariteit aan. De R-ladder heeft 6 tredes (R1 tot en met R6) die verschillende strategieën van circulariteit weergeven. Strategieën hoger op de ladder, besparen meer grondstoffen.*

2. Beknopte achtergrond

Recente ontwikkelingen, zoals het Europese 'Recht op Reparatie'-voorstel en het advies van de Nederlandse Sociaal-Economische Raad, benadrukken het toenemende belang van de reparatiesector binnen de circulaire economie. Verschillende initiatieven, zoals Hilversum Repareert en Heel Apeldoorn Repareert, tonen aan dat reparatiebevordering mogelijk is door middel van informatievoorziening, reparatievouchers en samenwerking met lokale reparateurs.

In het buitenland, onder andere in Oostenrijk en Duitsland, zijn succesvolle programma's met reparatievouchers ingevoerd die hebben geleid tot een aanzienlijke toename van het aantal reparaties. Sharepair, een Europees reparatienetwerk, biedt ondersteuning aan steden bij het opzetten van reparatie-initiatieven, waaronder reparatieplatforms en vouchers. Apeldoorn heeft met succes een reparatieplatform opgezet binnen dit netwerk, wat heeft geleid tot meer reparaties en flinke CO2-besparing.

Deze ontwikkelingen laten zien dat er een groeiend bewustzijn is over het belang van reparatie binnen de circulaire economie en dat er verschillende effectieve instrumenten beschikbaar zijn om reparatie te bevorderen. Het is nu aan de gemeente om deze kansen te grijpen en reparatie-initiatieven te ontwikkelen die passen bij de specifieke behoeften en mogelijkheden van onze stad.

3. Voorstel

Nijmegen kent een bloeiende, maar vaak ook wat onbekende, reparatiesector. Ondanks het bestaan van een tiental repair cafés en zo'n 40 tot 50 reparatiewinkels (fietsenmakers niet meegerekend), blijven veel Nijmegenaren onwetend over de beschikbare opties voor het laten repareren van hun spullen. In plaats daarvan kiezen ze er nog te vaak voor om producten simpelweg weg te gooien.

¹ VNG, Project ShareRepair, 2022. <https://vng.nl/praktijkvoorbeelden/project-sharerepair>

Wij stellen voor om in Nijmegen de keuze voor reparatie te promoten door middel van de volgende initiatieven:

1. Het opzetten van een reparatieplatform (in samenwerking met Sharepair).
2. Een budget van €10.000 tot €15.000 toe te kennen aan de repair cafés in Nijmegen.
3. Samenwerkingsmogelijkheden met Dar te onderzoeken op het gebied van 'refurbish' en 'repair'.
4. De mogelijkheid voor een pilot met reparatievouchers te onderzoeken.

Hieronder zullen deze initiatieven verder worden toegelicht.

3.1 Reparatieplatform

Diverse instanties (waaronder de Europese Commissie, de Sociaal-Economische Raad, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en Natuur en Milieu Gelderland) stellen de oprichting van een reparatieplatform voor. Doel is om kennis en ervaringen te delen en inwoners te helpen gemakkelijk te vinden waar en door wie ze hun producten kunnen laten repareren.² Hierbij wordt de opname van een reparatiekaart vaak aanbevolen.³ Ook kunnen deze platforms extra meerwaarde bieden door bijvoorbeeld handleidingen en repareerbaarheidsscores op te nemen.

In, onder andere, Hilversum en Apeldoorn zijn er al reparatieplatforms met reparatiekaart opgezet.⁴ Wij stellen voor een soortgelijk reparatieplatform op te zetten voor inwoners. Samenwerking met Sharepair, zoals in Apeldoorn, is een interessante optie. Hoewel zij zich voornamelijk richten op elektronica, laat Apeldoorn zien dat het platform ook breder kan worden ingezet. Sharepair biedt een uitgebreid stappenplan en online strategie, die eenvoudig aan te passen is aan de specifieke context van elke stad en collectief beheerd wordt. We raden aan bij de ontwikkeling van het platform een voorbeeld te nemen aan de aanpak van Hilversum door nauw samen te werken met lokale reparatiewinkels en repair cafés.

3.2 Repair Café Budget

In Nijmegen hebben we een tiental repair cafés. Repair cafés zijn gratis toegankelijke bijeenkomsten die draaien om (samen) repareren. Elk weekend is er wel ergens in Nijmegen een repair café. De bijeenkomsten laten zien dat repareren vaak een goede optie is. De repair cafés dragen verder niet alleen bij aan het bevorderen van reparatie, maar hebben ook een sociale functie. Er ontstaan lokale verbindingen en ontmoetingen tussen mensen uit dezelfde buurt.

Ze kampen echter met financiële uitdagingen en een gebrek aan opslagruimte. Een budget van €10.000 tot €15.000 zou helpen hun voortbestaan te waarborgen, bijeenkomsten aantrekkelijker te maken en te investeren in opslag. We stellen voor om samen met de repair cafés te onderzoeken wat hun specifieke behoeften en uitdagingen zijn en hoe ze het beste ondersteund kunnen worden.

3.3 Samenwerking Dar

DAR zet zich in voor een duurzame leefomgeving en circulaire economie.⁵ Ze willen actief samenwerken met partners om circulair consumentengedrag te stimuleren. DAR wil samen met

² Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Verkenning Nederlandse Reparatie-infrastructuur, 16 mei 2021.
<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-259b0432-aa71-44b4-91e9-10ce06f14a52/pdf>

³ Reparatiekaart gemaakt door de Werkgroep Circulaire Economie van GroenLinks Nijmegen, 25 februari 2024,
https://www.google.com/maps/d/edit?mid=10NeNq5KQ_Ya1Lg2ZRGFNxZ5LeaRBk_I&usp=sharing

⁴ Gemeente Hilversum, Jaarplan Circulair 2024, 5 maart 2024.

⁵ Dar NV, Strategisch Plan Dar NV 2020-2024, mei 2020.

kringloopbedrijven, Circulaire Ambachtscentra, grondstoffenhubs en repair cafés de R-ladder doorlopen tot 'refurbish', en verder streven naar 'repair' en 're-use'.

De gemeente kan DAR ondersteunen bij het behalen van hun doelstellingen op het gebied van circulariteit. Dit begint met het in kaart brengen van de stappen die DAR al heeft gezet en het verkennen van mogelijke samenwerkingen, bijvoorbeeld met lokale repair cafés. Een interessante optie is om te onderzoeken of ingeleverde apparaten gerepareerd kunnen worden en vervolgens tegen een gereduceerd tarief beschikbaar gesteld kunnen worden aan inwoners met een smalle beurs. Dit bevordert niet alleen de circulariteit, maar maakt ook noodzakelijke apparatuur toegankelijker voor iedereen.

3.4 Reparatievoucher

Reparatievouchers zijn een bewezen effectieve financiële prikkel om inwoners te stimuleren kapotte spullen te repareren in plaats van weg te gooien. Succesvolle programma's in Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk tonen aan dat consumenten positief reageren.⁶ Diverse partijen, waaronder de Europese Commissie, bevelen reparatievouchers aan en pleiten zelfs voor nationale "reparatiefondsen" om deze initiatieven te ondersteunen.⁷

Net als bij het reparatieplatform is samenwerking met reparatiepunten essentieel. In Nijmegen is het mogelijk om voor de uitgifte en opzet bij een bestaand platform aan te sluiten, zoals Lokale Bonnen van WeMaron. Hierdoor kunnen de kosten beperkt worden gehouden. Het is belangrijk te onderzoeken welke aanpak het meest haalbaar is en mensen met verschillende budgetten stimuleert te kiezen voor reparatie.

4. Financiën

Onze gewenste inzet op de reparatiesector bestaat uit meerdere onderdelen. Door de beperkte ruimte binnen het budget is onze voorkeur om in eerste instantie in te zetten op het reparatieplatform, het budget voor repair cafés en de samenwerking met DAR. Dit zou naar verwachting ongeveer € 20.000 vereisen. Dit is gebaseerd op de volgende berekening.

1. Het reparatieplatform, € 5000 tot € 10.000.
 - a. Sharepair heeft de kosten voor het opzetten van een reparatieplatform gepubliceerd.
 - i. Opstartkosten: ongeveer € 3000. Deze kostenschatting omvat een analyse van de behoeften van de stad, technische opzet van de website en technische voorbereiding.
 - ii. Jaarlijkse kosten bij aansluiting Sharepair: € 1164 gebaseerd op 5 steden. Dit omvat jaarlijkse kosten voor hosting en software van de website en voor ondersteuning en updates.
 - b. In het jaarplan Circulair Hilversum is €10.000 begroot voor het stimuleren van circulair gedrag, waaronder het opzetten van een reparatieplatform. Dit bedrag is een ruime schatting, aangezien het platform slechts één onderdeel is van de beoogde initiatieven.
2. Het Repair Café Budget, € 10.000 - € 15.000
 - a. Een budget van circa € 1000 per repair café.

⁶ Reparaturbonus im Freistaat ein voller Erfolg, 26 januari 2024. <https://www.sachsen-fernsehen.de/reparaturbonus-im-freistaat-ein-voller-erfolg-1603284/>; Reparaturbonus: Neu in Sachsen, mehr Geld in Thüringen, november 2023.

<https://www.handwerksblatt.de/themen-specials/reparieren-statt-wegwerfen/reparaturbonus-neu-in-sachsen-mehr-geld-in-thueringen>

⁷ Europese Commissie, Persbericht, Commission welcomes political agreement on new consumer rights for easy and attractive repairs, 2 February 2024. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_24_608

Daarnaast zien we dat een reparatievoucher een zeer effectief middel is om reparatie te bevorderen. Graag zien we dat wordt onderzocht of dit (in de toekomst) tot de mogelijkheden behoort. We verwachten dat hierbij de volgende kosten komen kijken.

3. De reparatievoucher, € 45.000 - € 50.000
 - a. Voor de reparatievouchers kan er worden begonnen met een pilot met een budget van € 50.000.
 - b. Door aan te sluiten bij een bestaand platform, zoals WeMaron, kunnen organisatiekosten beperkt worden gehouden. WeMaron geeft aan dat gemiddeld 75% van de maximale waarde wordt uitgegeven en er circa 10% van het budget in kosten voor de organisatie van het project zitten.
 - c. Bij bonnen van € 50,- komt de gemiddelde verzilvering uit op € 37,50. Met een budget van € 50.000, waarvan € 5.000 wordt besteed aan organisatiekosten blijft er € 45.000 netto over. € 45.000 euro / € 37,50 komt neer op ongeveer 1.200 reparaties.

5. Conclusie

Het belang van de reparatiesector in de overgang naar een circulaire economie mag niet worden onderschat. Het is duidelijk dat deze sector een belangrijke rol speelt bij het realiseren van een circulaire economie.

Door de reparatiesector te ondersteunen kan Nijmegen actief bijdragen aan het bevorderen van een circulaire economie en het stimuleren van duurzame consumptiepatronen binnen de gemeente. Naast de besproken initiatieven zijn er nog tal van andere mogelijkheden binnen de reparatiesector om bij te dragen aan een circulaire economie. We moedigen aan om dieper in te gaan op initiatieven zoals Sharepair en te onderzoeken hoe we nog meer kunnen bereiken. Wij gaan graag in gesprek over de initiatieven die wij voorstellen en zijn benieuwd naar de input van andere fracties.

Bijlage: Achtergrond en Initiatieven

Vanuit programma's zoals het Europees Actieplan voor de Circulaire Economie en Nederland Circulair in 2050 worden doelen gesteld om een volledig circulaire economie te realiseren.⁸ In dit streven naar circulariteit speelt de reparatiesector een cruciale rol, een rol die vaak onderbelicht blijft. Deze sector blijft namelijk achter op het gebied van beleidsvorming, initiatieven en subsidies. Dit is opmerkelijk aangezien reparatie een hogere mate van circulariteit heeft dan bijvoorbeeld recycleren of energieteerugwinning.⁹ Ook staan spullen, met grote afstand, bovenaan in de Top 10 Verborgene Impact.¹⁰ Zo is bijvoorbeeld afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA) een van de snelst groeiende afvalstromen in de EU.¹¹ In 2019 belandde er alleen al ruim vijftig miljoen ton aan elektronische apparaten in het afval, een aantal dat naar verwachting zal stijgen tot 74 miljoen ton in 2030 en 110 miljoen ton in 2050.¹² Hier dragen wij als Nederlanders zelfs bovengemiddeld aan mee. Zo'n 5 kilo meer per jaar per persoon dan de gemiddelde Europeaan.

Nieuwe wetgeving, zoals het 'Recht op reparatie' en de positie van het Europees Parlement, geeft de reparatiesector een impuls. Het versterkte recht op reparatie, gericht op betere repareerbaarheid en duurzame consumptie, is essentieel voor de groei van de reparatie-economie en sluit aan bij de Green Deal van de EU. Concrete maatregelen zoals reparatievouchers en -fondsen worden voorgesteld om reparatie te stimuleren.¹³

Ook in Nederland wordt het belang van reparatie erkend. De Sociaal-Economische Raad adviseert het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat om duurzaamheid in consumentenrecht te integreren, met concrete maatregelen om reparaties te bevorderen. Dit omvat betere informatievoorziening over reparatiemogelijkheden, beschikbaarheid van reserveonderdelen en financiële ondersteuning voor consumenten die kiezen voor reparatie.¹⁴

Een onderzoek uit 2021 toont aan dat consumenten in Nederland nog vaak kiezen voor nieuwe apparaten in plaats van reparatie.¹⁵ Om dit te veranderen zijn er diverse initiatieven opgezet om de reparatie-economie te stimuleren.

Het plan van Natuur en Milieu Gelderland: “<xxx> repareert: een stedelijk reparatienetwerk” benadrukt het momentum dat Europese ontwikkelingen aan de reparatie-economie geeft. Het voorstel beoogt reparaties aantrekkelijker te maken door bonussen, een ruimere beschikbaarheid van reserveonderdelen en verbeterde informatievoorziening. In de informatievoorziening spelen reparatieplatforms een rol in het verbinden van inwoners met geschikte reparateurs. Daarnaast worden reparatievouchers, zoals die in Wenen worden gebruikt, gezien als een effectief instrument. Door reparaties financieel aantrekkelijker te maken, kunnen consumenten worden aangemoedigd om te kiezen voor reparatie in plaats van vervanging.

⁸ Rijksoverheid, Nederland circulair in 2050, 14 september 2016.

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a6ce8220-07e8-4b64-9f3d-e69bb4ed2f9c/pdf>;

Europees Parlement, Resolutie Europees Parlement over actieplan voor de circulaire economie, 10 februari 2021.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0040_NL.pdf

⁹ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, R-ladder - Strategieën van circulariteit, 20 juli 2020. <https://www.rvo.nl/onderwerpen/r-ladder>

¹⁰ Babette Porcelijn, Mijn Verborgene Impact, De Impact Top 10. <https://www.mijnverborgenimpact.nl/nl/top10>

¹¹ VNG, Met eigen reparaties bijdragen aan een duurzame wereld, 21 april 2022. <https://vng.nl/artikelen/met-eigen-reparaties-bijdragen-aan-een-duurzame-wereld>

¹² C.P. Baldé, E. D'Angelo, V. Luda O. Deubzer, and R. Kuehr (2022), Global Transboundary E-waste Flows Monitor - 2022, United Nations Institute for Training and Research (UNITAR), Bonn, Germany. <https://ewastemonitor.info/>

¹³ Europese Commissie, Persbericht, Commission welcomes political agreement on new consumer rights for easy and attractive repairs, 2 February 2024. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_24_608

¹⁴ Sociaal-Economische Raad, Briefadvies Reparatiebevordering, 10 oktober 2022. <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2022/reparatiebevordering.pdf?la=nl&hash=5D9E3CCCC8111F79EC98A6FA4A1B28C>

¹⁵ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Verkenning Nederlandse Reparatie-infrastructuur, 16 mei 2021.

<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-259b0432-aa71-44b4-91e9-10ce06f14a52/pdf>

Hilversum Repareert is een initiatief dat inspeelt op de behoefte van inwoners aan meer informatie over reparatiemogelijkheden.¹⁶ Uit onderzoek bleek namelijk dat 70% behoefte heeft aan deze informatie. In 2023 lag de focus dus ook op informatievoorziening, met de lancering van een website met reparatiekaart om reparatiepunten gemakkelijk vindbaar te maken. Er werden gesprekken gevoerd met reparateurs om hen bij het project te betrekken en een campagne werd opgezet om de website te promoten en het bewustzijn over reparatie te vergroten. In 2024 wordt het project voortgezet met onder andere het verstrekken van 600 reparatievouchers aan inwoners.

In het buitenland worden al langer vergelijkbare initiatieven ingezet om reparatie te stimuleren. Wenen maakt bijvoorbeeld gebruik van reparatievouchers, en in Oostenrijk is de 'reparaturbonus' landelijk ingevoerd. Deze subsidie dekt 50% van de reparatiekosten met een maximum per apparaat en heeft sinds de introductie in april 2023 al tot meer dan 560.000 reparaties geleid, een resultaat dat de verwachtingen van de overheid ruimschoots overtreft.

Het succes van de Oostenrijkse reparatiebonus heeft ook in, onder andere, Duitsland geleid tot vergelijkbare initiatieven.¹⁷ In Thüringen kunnen consumenten tot €100,- terugkrijgen voor reparaties, en in Beieren bedraagt de bonus zelfs €200,- per jaar. Deze voorbeelden laten zien dat financiële prikkels een effectieve manier zijn om reparatiegedrag te bevorderen en de levensduur van producten te verlengen. Een overzicht van soortgelijke initiatieven is te vinden op de website van Right To Repair.¹⁸

Een ander initiatief is Sharepair. Sharepair is een Europees reparatienetwerk, gefinancierd door Interreg NWE. Het project zet zich in om de groeiende afvalberg van elektronische apparaten te verminderen en richt zich op het opschalen van reparatie in steden en het begeleiden van inwoners naar de beste reparatieoplossingen. Het is een overkoepelend netwerk voor steden dat is opgezet om ervoor te zorgen dat alle ontwikkelingen binnen Sharepair beschikbaar blijven voor nieuwe en bestaande leden.

Volgens Sharepair spelen steden een cruciale rol in de circulaire economie en zijn ze onmisbaar in het stimuleren en ondersteunen van lokale reparatie-initiatieven. Het netwerk biedt steden een toolkit met tien concrete acties om reparatie te promoten, zoals het zichtbaar maken van reparateurs, ondersteuning van repair cafés, financiële prikkels voor reparatie en het creëren van een stadsreparatieplatform.

Steden kunnen zich aanmelden om onderdeel te worden van het reparatie netwerk van Sharepair. Momenteel zijn er vier steden bij het netwerk aangesloten: Roeselare (BE), Leuven (BE), Ottignies-Louvain-la-Neuve (BE) en Apeldoorn.¹⁹ In het kader van Sharepair is in Apeldoorn het programma Heel Apeldoorn Repareert tot stand gekomen met als doel bewustwording en gedragsverandering rondom reparatie aan te moedigen.²⁰ Apeldoorn laat zien dat de focus niet alleen hoeft te liggen op elektr(on)ische apparaten. Het initiatief heeft al aanzienlijke impact gehad. Zo zijn er in Apeldoorn in het eerste jaar 404 extra reparaties uitgevoerd en is er, inclusief campagneactiviteiten, 50.000kg CO2 bespaard.²¹

¹⁶ Gemeente Hilversum, Jaarplan Circulair 2024, 5 maart 2024.

¹⁷ Interreg North-West Europe Sharepair, Repair Network for Cities: Financial incentives for Citizens. <https://www.sharepair.org/repair-network-for-cities/financial-incentives-for-citizens>

¹⁸ Meyer, K. and Molnár, M. A comprehensive overview of the current repair incentive systems: repair funds and vouchers, 12 februari 2024. <https://repair.eu/news/a-comprehensive-overview-of-the-current-repair-incentive-systems-repair-funds-and-vouchers/>

¹⁹ Roeselare Repareert, <https://www.roeselarerepareert.be/>; Leuven Fixt, <https://www.leuvenfixt.be/>; Ottignies-Louvain-la-Neuve Repair Studio, <https://www.repairstudio.be/>

²⁰ Heel Apeldoorn Repareert. <https://www.heelapeldoornrepareert.nl/>

²¹ Apparaten repareren, gemeente Apeldoorn, <https://circularities.com/infographics/apparaten-repareren/>